

ČEZ

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2009. október 27.*

A C-115/08. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában,
amelyet a Landesgericht Linz (Ausztria) a Bírósághoz 2008. március 17-én érkezett,
2008. március 5-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Land Oberösterreich**

és

a **ČEZ as**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot és P. Lindh tanácselnökök,
C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Schieman (előadó), P. Küris, Juhász E., G. Arestis,
és L. Bay Larsen bírák,

* Az eljárás nyelve: német.

főtanácsnok: M. Poiares Maduro,
hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2009. március 10-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Land Oberösterreich képviselőiben J. Hintermayr, F. Haunschmidt, G. Minichmayr, P. Burgstaller, G. Tusek és C. Hadeyer Rechtsanwälte,
- a ČEZ as képviselőiben W. Moringer Rechtsanwalt,
- az osztrák kormány képviselőiben E. Riedl, C. Rauscher és C. Pesendorfer, meghatalmazotti minőségben,
- a cseh kormány képviselőiben M. Smolek, meghatalmazotti minőségben,
- a francia kormány képviselőiben A.-L. During, meghatalmazotti minőségben,

- a lengyel kormány képviselőjében M. Dowgielewicz, M. Nowacki és D. Krawczyk, meghatalmazotti minőségben,

- az Európai Községek Bizottsága képviselőjében E. Traversa és B. Schima, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2009. április 22-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- ¹ Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 10., EK 12., EK 28. és EK 43. cikk értelmezésére vonatkozik.

- ² A jelen kérelmet egyrészt a Land Oberösterreich, másrészt a ČEZ as (a továbbiakban: ČEZ) között, az említett Land tulajdonában lévő, ausztriai mezőgazdasági területeket érintő, a ČEZ által Temelínben atomerőmű üzemeltetése miatti ionizáló sugárzásból eredő környezeti ártalmak, vagy környezeti ártalmak kockázata tárgyában folyamatban lévő eljárásban nyújtották be.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

Az EAK-Szerződés

- 3 Az EAK 1. cikk második bekezdése értelmében:

„A Közösség feladata, hogy az atomenergia-ipar gyors létrehozásához és növekedéséhez szükséges feltételek megteremtésével hozzájáruljon a tagállamokban az életszínvonal emeléséhez és a többi országhoz fűződő kapcsolatok fejlesztéséhez.”

- 4 Az EAK 2. cikk a következőképpen rendelkezik:

„Feladatának teljesítése érdekében a Közösség, e szerződés rendelkezései szerint:

[...]

- b) a lakosság és a munkavállalók egészségének védelme érdekében egységes biztonsági előírásokat állapít meg, és gondoskodik azok alkalmazásáról;
- c) elősegíti a beruházásokat, és – különösen a vállalkozások kezdeményezéseinek támogatásával – biztosítja a Közösségben az atomenergia alkalmazásának fejlesztéséhez szükséges alapvető létesítmények megteremtését.

[...]”.

5 Az EAK 30-EAK 39. cikk az EAK-Szerződés „A fejlődés előmozdítása az atomenergia területén” címet viselő második címe „Egészségvédelem” című III. fejezetének részét képezi.

6 Az EAK 30. cikk szerint:

„A Közösségen belül alapvető előírásokat kell megállapítani a lakosság és a munkavállalók egészségének az ionizáló sugárzásból eredő kockázatokkal szembeni védelmére vonatkozóan.

Az »alapvető előírások« kifejezés alatt a következőket kell érteni:

- a) azok a megengedett legmagasabb dózisok, amelyeknél biztosított a megfelelő biztonság,

b) a sugárterhelés és radioaktív szennyeződés legnagyobb megengedett szintje,

[...]”.

7 Az EAK 31. cikk értelmében:

„Az alapvető előírásokat a Tudományos és Műszaki Bizottság által kinevezett, a tagállamok tudományos szakértőiből, így különösen népegészségügyi szakértőkből álló szakértőcsoport véleményének kikérését követően a Bizottság dolgozza ki. [...].

Az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően a Tanács, a Bizottság javaslata alapján, miután az eljuttatta hozzá e bizottságok véleményét, minősített többséggel elfogadja az alapvető előírásokat.”

8 Az EAK 32. cikk értelmében:

„A Bizottság vagy a tagállamok valamelyikének kérelmére az alapvető előírások a 31. cikkben megállapított eljárásnak megfelelően felülvizsgálhatók vagy kiegészíthetők.

Bizottság a tagállamok által benyújtott minden kérést megvizsgál.”

9 Az EAK 33. cikk az alábbiak szerint rendelkezik:

„Az így meghatározott alapvető előírások betartásának biztosítására valamennyi tagállam megfelelő törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseket állapít meg [...]

A Bizottság megfelelő ajánlásokat fogad el a tagállamokban az e területen alkalmazandó rendelkezések összehangolása érdekében.

E célból a tagállamok tájékoztatják a Bizottságot az e szerződés hatálybalépésének időpontjában alkalmazandó rendelkezéseikről és minden későbbi hasonló rendelkezés tervezetéről.

[...]”

10 Az EAK 35. cikk a következőképpen rendelkezik:

„Valamennyi tagállam létrehozza a levegő, a víz és a talaj radioaktivitásának állandó figyelemmel kíséréséhez és az alapvető előírások betartásához szükséges létesítményeket.

A Bizottság ezekbe a létesítményekbe betekinthes, működésüket és hatékonyságukat megvizsgálhatja.”

11 Az EAK 36. cikk értelmében:

„A 35. cikkben említett ellenőrzésekről szóló információkat az illetékes hatóságok rendszeresen közlik a Bizottsággal annak érdekében, hogy a Bizottság folyamatosan tisztában legyen az esetlegesen a lakosságra ható radioaktivitás szintjével.”

12 Az EAK 37. cikk ekként rendelkezik:

„Valamennyi tagállam mindennemű radioaktív hulladék-ártalmatlanítási tervre vonatkozóan a Bizottság rendelkezésére bocsátja azokat az általános adatokat, amelyek alapján megállapítható, hogy az adott terv végrehajtása nem okozhatja-e egy másik tagállam vizeinek, talajának vagy légterének radioaktív szennyeződését.

A Bizottság a véleményét hat hónapon belül, a 31. cikkben említett szakértőcsoport meghallgatását követően adja meg.”

13 Az EAK 38. cikk értelmében:

„A Bizottság a levegő, a víz és a talaj radioaktivitásának szintjére vonatkozóan ajánlásokat intéz a tagállamokhoz.

Sürgős esetekben a Bizottság irányelvet bocsáthat ki, amelyben az érintett tagállam számára előírja, hogy a megállapított határidőn belül tegyen meg minden szükséges intézkedést az alapvető előírások túllépésének elkerülése és az előírások betartásának biztosítása érdekében.

Ha az érintett állam a Bizottság irányelvének a megállapított határidőn belül nem tesz eleget, a Bizottság vagy bármely érintett tagállam – a 141. és 142. cikktől eltérve – közvetlenül a Bírósághoz fordulhat.”

14 Az EAK 192. cikk a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok az e szerződésből, illetve a Közösség intézményeinek intézkedéseiből eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítása érdekében megteszik a megfelelő általános vagy különös intézkedéseket. A tagállamok elősegítik a Közösség feladatainak teljesítését.

A tagállamok tartózkodnak minden olyan intézkedéstől, amely veszélyeztetheti e szerződés célkitűzéseinek megvalósítását.”

A nukleáris biztonságról szóló egyezmény

15 Az Európai Atomenergia-közösségnek az 1994. június 17-én elfogadott nukleáris biztonságról szóló egyezményhez való csatlakozását az 1999. november 16-i 1999/819/Euratom bizottsági határozat hagyta jóvá (HL L 318., 20. o.; magyar nyelvű kiadás 15. fejezet, 4. kötet, 370. o.). Ezen egyezménynek valamennyi tagállam is részese.

16 Az említett 1999/819 határozathoz csatolt, a 2004. április 29-i 2004/491/Euratom bizottsági határozattal (HL L 172., 7. o.) módosított nyilatkozat harmadik bekezdése értelmében: „[a] Közösség a [...] tagállamokkal megosztva rendelkezik hatáskörökkel az Egyezmény 7. cikke és a 14-19. cikke által szabályozott területeken, az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés 2. cikke b) pontjának és az »Egészség és biztonság« című 3. fejezet II. címében szereplő vonatkozó cikkeknek megfelelően.”

17 A nukleáris biztonságról szóló egyezmény egyik célkitűzése, annak 1. cikke ii. pontja értelmében „a nukleáris létesítményekben hatékony védelem létrehozása és fenntartása a potenciális radiológiai veszélyekkel szemben az egyéneknek, a társadalomnak és a környezetnek az ilyen létesítmények ionizáló sugárzásának káros hatásaitól történő megvédése érdekében”.

18 A nukleáris biztonságról szóló egyezmény 7. cikke szerint:

„(1) Minden Szerződő Fél jogalkotási és végrehajtási keretet hoz létre és tart fenn a nukleáris létesítmények biztonságának szabályozására.

(2) A jogalkotási és végrehajtási keret előírja:

- i. az alkalmazandó nemzeti biztonsági követelmények és szabályok létrehozását;
- ii. a nukleáris létesítményekre vonatkozó engedélyezési rendszer kialakítását, és az engedéllyel nem rendelkező nukleáris létesítmények működésének betiltását;

iii. a nukleáris létesítmények hatósági vizsgálatának és értékelésének rendszerét az alkalmazandó szabályok és az engedélyek feltételei betartásának igazolására;

iv. az alkalmazandó szabályok és az engedélyek feltételeinek betartatását, beleértve azok felfüggesztését, módosítását vagy visszavonását.”

19 Ugyanezen egyezmény 8. cikkének (1) bekezdése előírja:

„Minden Szerződő Fél szabályozó testületet hoz létre vagy jelöl ki, amelynek megbízatása a 7. cikkben említett jogalkotási és végrehajtási keret végrehajtása, és amely megfelelő hatalommal, hatáskörrel és pénzügyi, valamint humán erőforrással rendelkezik a rá ruházott kötelezettségek végrehajtásához.”

20 Az említett egyezmény „A biztonság értékelése és ellenőrzése” címet viselő 14. cikke értelmében:

„Minden Szerződő Fél megteszi a megfelelő lépéseket annak biztosítására, hogy:

i. átfogó és szisztematikus biztonsági értékeléseket hajtsanak végre a nukleáris létesítmény felépítése vagy üzembe helyezése előtt, valamint annak teljes élettartama alatt. Az értékelést alaposan dokumentálni, azt követően pedig az üzemeltetési tapasztalatok és a jelentős új információk fényében naprakésszé kell tenni, majd a szabályozó testület felügyeletével felül kell vizsgálni;

- ii. elemzés, felügyelet, próba és vizsgálat segítségével ellenőrzést hajtsanak végre annak biztosítása érdekében, hogy egy nukleáris létesítmény fizikai állapota és üzemeltetése folyamatosan összhangban legyen a tervvel, az alkalmazandó nemzeti biztonsági követelményekkel, valamint az üzemeltetési korlátokkal és feltételekkel.”

21 A nukleáris biztonságról szóló egyezmény „Sugárvédelem” című 15. cikke szerint:

„Minden Szerződő Fél megteszi a megfelelő lépéseket annak biztosítására, hogy valamennyi üzemállapotban az ésszerűen elérhető legalacsonyabb szinten tartsa a munkavállalók és a lakosság nukleáris létesítmény okozta sugárterhelését, és hogy egyetlen személyt se érjen az előírt nemzeti dóziskorlátokat meghaladó sugárdózis.”

22 Az említett egyezmény „Felkészültség a veszélyhelyzetekre”, „Hely kiválasztás”, „Tervezés és építés”, „Üzemeltetés” című 16–19. cikke különböző kötelezettségeket ír elő e kérdésekkel kapcsolatban.

A 96/29/Euratom irányelv

23 A munkavállalók és a lakosság egészségének az ionizáló sugárzásból származó veszélyekkel szembeni védelmét szolgáló alapvető biztonsági előírások megállapításáról szóló, 1996. május 13-i 96/29/Euratom tanácsi irányelvet (HL L 159., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 2. kötet, 291. o.) az EAK 31. cikk és EAK 32. cikk alapján fogadták el.

24 Az említett irányelv 2. cikkének (1) bekezdése szerint:

„Ez az irányelv minden olyan tevékenységre vonatkozik, amelyik mesterséges vagy – azokban az esetekben, amikor természetes radionuklidok feldolgozása történik vagy történt radioaktív, hasadó vagy hasadóanyagot termelő tulajdonságaik miatt – természetes sugárforrásból eredő ionizáló sugárzás kockázatával jár, nevezetesen:

- a) radioaktív anyagok előállítása, feldolgozása, kezelése, használata, birtoklása, tárolása, szállítása, a Közösség területére történő behozatala és onnan történő kivitele, valamint ártalmatlanítása;
- b) ionizáló sugárzást kibocsátó és 5 kV-ot meghaladó feszültségkülönbséggel működő elektromos berendezések üzemeltetése;
- c) a tagállam által meghatározott egyéb tevékenység.”

25 Ugyanezen irányelv „Engedélyezés” című 4. cikke annak (1) bekezdése a) pontjában az alábbiak szerint rendelkezik:

„Ha ez a cikk másként nem rendelkezik, valamennyi tagállam előírja az alábbi tevékenységek előzetes engedélyeztetését:

a) nukleáristüzelőanyag-ciklusú létesítmények üzemeltetése és leállítása [...]”

26 A 96/29 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„Ezenkívül valamennyi tagállam biztosítja, hogy:

- a) az optimálással összefüggésben semmiféle sugárterhelés ne haladja meg az ésszerűen elérhető, gazdaságos és a társadalmi tényezőkkel is számoló legkisebb szintet;
- b) a 12. cikk sérelme nélkül az összes érintett tevékenységből eredő összes dózis ne haladja meg a sugárzásnak kitett munkavállalók, képzésben résztvevők és diákok, valamint a lakosság tagjai tekintetében az ebben a címben meghatározott dóziskorlátokat.”

27 Az említett irányelv 13. cikke meghatározza lakosság tagjaira vonatkozó dóziskorlátokat.

- 28 Az irányelv „A lakosság sugárvédelme általános körülmények között” című VIII. címében található, „Alapelvek” című 43. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Minden tagállam megteremti a lakosság 6. cikkben részletezett elveken alapuló lehető legmagasabb fokú védelmének és a lakosság védelmét szabályozó alapelvek alkalmazásának feltételeit.”

- 29 A 96/29 irányelv „A lakosságot érő ionizáló sugárzás kockázatával járó tevékenységek engedélyezésének feltételei” címet viselő 44. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Általános körülmények között a lakoságnak az előzetes engedélyhez kötött tevékenységekkel szembeni védelme az ionizáló sugárzásnak való kitettséget okozó műveletek során a lakosság olyan mértékű sugárterhelésének kockázatával járó tényezőknek az észlelésére és megszüntetésére irányuló intézkedések és vizsgálatok összességét jelenti, amely sugárterheléstől sugárvédelmi szempontból eltekinteni nem lehet. Az ilyen védelem a következő feladatokkal jár:

- a) sugárterhelés kockázatával járó létesítmények terveinek, valamint az érintett területen belül az ilyen létesítmények számára javasolt helyszínek vizsgálata és jóváhagyása sugárvédelmi szempontból;
- b) az új létesítmények üzembe helyezésének engedélyezése, amennyiben megfelelő védelem biztosítja, hogy a sugárterhelés vagy a radioaktív szennyezés ne juthasson a létesítmény területének határvonalán túl, adott esetben figyelembe véve a terület demográfiai, meteorológiai, geológiai, hidrológiai és ökológiai viszonyait;

- c) a radioaktívan szennyezett folyadék vagy gáz kibocsátása terveinek [helyesen: radioaktívhulladék-ártalmatlanítási tervek] vizsgálata és jóváhagyása.

Ezeket a feladatokat a hatáskörrel rendelkező hatóságok által, a sugárterhelés kockázatának nagysága alapján meghatározott szabályoknak megfelelően kell végrehajtani.”

- 30 Az említett irányelv „A lakosságot érő dózis becslése” című 45. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A hatáskörrel rendelkező hatóságok:

- a) biztosítják, hogy a 44. cikkben említett tevékenységekből származó dózisbecslések [helyesen: dózisokra vonatkozó becslések] a lehető legközelebb álljanak a valósághoz mind a lakosság egésze, mind pedig annak referenciacsoportjai tekintetében mindazon helyeken, ahol az ilyen csoportok előfordulhatnak;
- b) döntenek a becslések gyakoriságáról és minden szükséges lépést megtesznek a lakosság referenciacsoportjainak meghatározása érdekében, a radioaktív anyagok tényleges átviteli útvonalainak figyelembevételével;

c) a radiológiai kockázatok figyelembevételével biztosítják, hogy a lakosságra vonatkozó dózisbecslések kiterjedjenek [a következőkre]:

- a külső sugárzás okozta dózisok értékelése, indokolt esetben jelezve a kérdéses sugárzás minőségét,
- a radionuklidok szervezetbe való beépülésének értékelése, jelezve a radionuklidok jellegét és szükség esetén azok fizikai és kémiai állapotát, valamint a radionuklidok aktivitásának és aktivitáskoncentrációinak meghatározására,
- azoknak a dózisoknak az értékelésére, amelyeknek a lakosság referenciacsoportjai ki vannak téve, továbbá a csoportok jellemzőinek részletes meghatározására;

d) előírják nyilvántartás vezetését a külső sugárterhelés mértadatairól, a radionuklidok és a radioaktív szennyeződés szervezetbe való beépülésének becsléseiről, valamint a referenciacsoportok és a lakosság által kapott dózisok értékelésének eredményeiről.”

31 Ugyanezen irányelv „Felügyelet” című 46. cikke szerint:

„Minden tagállam kiépíti a lakosság egészségének védelmét szolgáló felügyeleti rendszerét az ebben az irányelvben foglaltaknak megfelelően bevezetett rendelkezések végrehajtása és az ellenőrzés kezdeményezése érdekében a sugárvédelem területén.”

32 A 96/29 irányelv „A vállalkozások felelőssége” című 47. cikke annak (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„(1) Minden tagállam előírja a 2. cikkben említett tevékenységekért felelős vállalkozások számára, hogy e tevékenységeket a lakosság egészségvédelmének sugárvédelmi elveivel összhangban végezzék, és létesítményeikben mindenekelőtt az alábbi feladatok végrehajtásáról gondoskodjanak:

a) a környezet és a lakosság védelme optimális szintjének elérése és fenntartása;

b) a környezet és a lakosság védelmét szolgáló technikai eszközök hatékonyságának ellenőrzése;

- c) a környezet és a lakosság sugárterhelésének és radioaktív szennyeződésének mérésére, illetve értékelésére szolgáló berendezések és eljárások használatba vételének engedélyezése sugárvédelmi ellenőrzés céljából;
- d) a mérőműszerek rendszeres hitelesítése és üzemképességük, valamint helyes használatuk rendszeres ellenőrzése.”

33 Az említett irányelv IX. címét alkotó 48–53. cikk radiológiai veszélyhelyzet esetén végrehajtandó beavatkozásra vonatkozik.

34 Ugyanezen irányelv 54. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv az ionizáló sugárzás veszélyeivel szemben a munkavállalók és a lakosság egészségének védelmét szolgáló alapvető biztonsági előírásokat rögzíti azzal a céllal, hogy azokat a tagállamok egységesen hajtsák végre. Amennyiben egy tagállam az ebben az irányelvben megállapított dóziskorlátoknál szigorúbb határértékeket fogad el, úgy erről tájékoztatja a Bizottságot és a tagállamokat.”

35 Tény, hogy az Osztrák Köztársaság ilyen információkat sem a Bizottsággal, sem másik tagállammal nem közölt.

A nemzeti szabályozás

- ³⁶ Az osztrák polgári törvénykönyv (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch, a továbbiakban: ABGB) 364. §-ának (2) bekezdése szerint:

„Az ingatlan tulajdonosa megtilthatja a szomszéd ingatlanról származó, szennyvíz, füst, gáz, hő, szag, zaj, rezgés és más hasonló tényezők által okozott környezeti ártalmat, amennyiben az túllépi a helyben szokásos mértéket, és jelentősen akadályozza az ingatlan helyi szokásoknak megfelelő rendeltetésszerű használatát. A jogcím nélküli közvetlen vízelvezetés minden körülmények között jogellenes.”

- ³⁷ Az ABGB 364. §-a szerint:

„Ha azonban a szomszédos telken lévő bánya vagy hatóságilag engedélyezett létesítmény okoz ilyen mértékű birtokháborítást, az ingatlan birtokosa bírósági úton csak az okozott kár megtérítését követelheti abban az esetben is, ha a kár olyan körülményekből ered, amelyeket a hatósági engedélyezési eljárásban nem vettek figyelembe.”

Az alapeljárás és annak háttere

- ³⁸ A Land Oberösterreich több olyan művelés alá vont és mezőgazdasági kísérleti terület tulajdonosa, amelyeken mezőgazdasági iskola működik. Ezek az ingatlanok mintegy 60 km-re helyezkednek el a temelíni atomerőműtől, amely viszont cseh területen, az osztrák határtól 50 km-re található.

- 39 Ezt az erőművet a ČEZ energiaszolgáltató vállalat működteti, amely a cseh állam többségi tulajdonában lévő, cseh jog szerinti részvénytársaság.
- 40 A temelíni atomerőmű építését és üzemeltetését a cseh hatóságok 1985-ben engedélyezték, az erőmű 2000. október 9-én kezdte meg a próbaüzemet.
- 41 2001-ben a Land Oberösterreich, valamint magánszemély tulajdonosok az ABGB 364. §-ának (2) bekezdése alapján az említett erőműből származó ionizáló sugárzásból eredő környezeti ártalmak, vagy azok veszélyének megszüntetésére irányuló kereseteket indítottak a ČEZ ellen a Landesgericht Linz előtt.
- 42 A Land Oberösterreich szerint ezen atomerőmű üzemszerű működésével okozott radioaktivitás, vagy legalábbis annak hibás működése esetén a radioaktív szennyeződés veszélye tartósan károsítja a Land Oberösterreich tulajdonában álló ingatlanok rendeltetésszerű használatát. Ennélfogva fennállnak a környezeti ártalmak megszüntetése – adott esetben megelőzés – iránti kereset feltételei.
- 43 Az említett erőmű ügyében egyébként az Osztrák Köztársaság és a Cseh Köztársaság tárgyalásokat folytatott. E tárgyalásokhoz kapcsolódóan 2000. december 12-én jegyzőkönyvet írtak alá Melkben (Ausztria). 2001. november 29-én e két állam elfogadta a „Következtetések a melki folyamatról és annak nyomon követéséről” című dokumentumot, amelyre hivatkozik többek között a Cseh Köztársaságnak és az Osztrák Köztársaságnak a temelíni atomerőműről szóló kétoldalú megállapodására vonatkozó, a tíz új tagállamnak, köztük a Cseh Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló, 2003. április 16-án Athénban aláírt szerződés (HL L 236., 17. o.)

záróokmányához csatolt együttes nyilatkozata, melyben e két tagállam kijelenti, hogy teljesíti az említett következtetésekből eredő kétoldalú kötelezettségeit.

44 A 2003-as év óta a temelíni atomerőmű teljes kapacitással működik.

45 Amint az a Bizottságnak a Tanácshoz és az Európai Parlamenthez intézett, az Európai Unió keretében a nukleáris biztonságra vonatkozó 2002. november 6-i közleményéből [COM (2002) 605 végleges] kitűnik, a tíz új tagállam 2004-es csatlakozásával záruló tárgyalások keretében a jelölt államok területén lévő atomerőművek nukleáris biztonságával kapcsolatos kérdéseknek különleges figyelmet szenteltek az Európai Tanács 1999. június 3-i és 4-i kölni állásfoglalásainak elfogadását követően, amelyek arra hívták fel a Bizottságot, hogy Közép- és Kelet-Európában biztosítsa fokozott biztonsági előírások alkalmazását. Az e tekintetben elvégzett értékelések vagy a nukleáris reaktorok leállításához vezettek, vagy pedig azok javítására irányuló ajánlásokhoz annak érdekében, hogy e reaktorok biztonságát az Európai Unióban a hasonló reaktorokra vonatkozó biztonsági szintnek megfelelő szintre emeljék, amely ajánlások tényleges végrehajtását a Bizottság és a Tanács nyomon követte [lásd különösen az említett közlemény bevezetésének 4. pontját, valamint a közlemény 1.1.b) és 3.2. pontját].

46 A melki folyamattal egyidejűleg, amelyben a Bizottság aktív szerepet játszott a cseh és az osztrák hatóságok közötti párbeszéd megkönnyítése érdekében, a Bizottság és a Tanács a temelíni atomerőmű biztonságát is értékelte, ugyanazon a címen, mint a többi tagjelölt ország nukleáris létesítményeiét, és ezen értékelések eredménye azt mutatta, hogy ez az erőmű, végrehajtva a javasolt ajánlásokat, megfelelő nukleáris biztonsági szintet mutat [lásd az említett közlemény 1.1.b) pontját].

47 Továbbá, és amint az az Euratom-Szerződés második címe III–X. fejezetének végrehajtása keretében 2004 és 2005 során elvégzett tevékenységek összefoglalásáról szóló bizottsági közlemény [COM (2006) 395 végleges] 5.3.2. pontjából kitűnik, a Cseh Köztársaságnak az Európai Unióhoz való csatlakozása óta, 2004-ben és 2005-ben az EAK 35. cikknek megfelelően ellenőrzéseket végeztek Temelínben.

48 A Bizottság ezenkívül 2005. november 24-én véleményt adott ki a Cseh Köztársaságban, a temelíni atomerőmű telephelyén végrehajtott módosításokból származó radioaktív hulladék ártalmatlanítására vonatkozó, az Euratom-Szerződés 37. cikkének megfelelő tervet illetően (HL C 293., 40. o.). Az említett véleményben a Bizottság megállapította, különösen, hogy a [...] temelíni atomerőmű telephelyén végrehajtott módosításokból származó, bármilyen formájú radioaktív hulladék ártalmatlanítására vonatkozó terv végrehajtása sem rendes üzemi körülmények között, sem pedig az általános adatokban tekintetbe vett típusú és nagyságú baleset során nem jár egészségügyi szempontból jelentős radioaktív szennyező hatással egy másik tagállam számára, valamint nem okozza egy másik tagállam vizeinek, talajának vagy légterének szennyeződését.

49 2006. november 3-án a temelíni erőmű két reaktorában ellenőrzést végeztek, és azokról véglegesen megállapítást nyert, hogy megfelelnek a hatályos szabályozásnak.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

50 A Landesgericht Linz kifejti, hogy a korábbi ítélkezési gyakorlat értelmében az ABGB 364a. §-a, amely hatóságilag engedélyezett létesítmények esetén kizárja a környezeti ártalmak megszüntetése iránti kereset indíthatóságát, olyan létesítményekre is alkalmazandó, amelyek külföldi hatósági engedéllyel rendelkeznek, amennyiben a szóban forgó környezeti ártalom valószínűsíthetően nemzetközi jogilag megengedett, és az engedélyezés feltételei a származási országban lényegében egyenértékűek voltak az Ausztriában irányadó engedélyezési feltételekkel.

- 51 Ezzel szemben az Oberster Gerichtshof 2006. április 4-i ítéletében azt mondta ki, hogy csak az osztrák hatóságok által kiadott engedélyek tartoznak az említett 364a. § hatálya alá. E rendelkezés alapjául ugyanis kizárólag különböző nemzeti érdekek mérlegelése szolgál, és semmi nem indokolja, hogy az osztrák jogalkotó kizárólag valamely külföldi nemzetgazdaság érdekében és külföldi közérdekből tulajdoni korlátozásokat rójon a belföldi ingatlantulajdonosokra.
- 52 A Landesgericht Linz álláspontja szerint az Oberster Gerichtshof által képviselt értelmezés sértheti a közösségi jogot, mivel eltérő bánásmódot alkalmaz az osztrák hatóságok, illetve valamely másik tagállam hatóságai által kiadott engedéllyel rendelkező létesítményekkel szemben.
- 53 Tekintve, hogy sem az EK- és EAK-Szerződés, sem az azokból levezetett másodlagos jog nem tartalmaz különleges szabályokat az atomerőművek engedélyeinek megadására és az ilyen engedélyeknek a kiadó tagállamtól eltérő tagállamok általi elismerésére vonatkozóan, a kérdést előterjesztő bíróság arra keres választ, hogy a hivatkozott eltérő bánásmód az EK 10., EK 12., EK 28. vagy EK 43. cikkbe ütközik-e.
- 54 E körülmények között a Landesgericht Linz felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:
- „1) a) Az EK 28. cikk értelmében vett azonos hatású intézkedésnek minősül-e, ha egy vállalkozást, amely valamely tagállamban e tagállam jogrendjével és a közösségi jog vonatkozó rendelkezéseivel összhangban atomerőművet üzemeltet, és abban áramot állít elő, amelyet különböző tagállamokba szállít, egy

szomszédos tagállam bírósága által hozott – [a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.) alapján minden tagállamban végrehajtható – birtokháborítás abbahagyására kötelező ítélettel az ezen erőmű által okozott lehetséges környezeti ártalmak miatt az erőmű másik tagállam műszaki előírásainak megfelelő átalakítására vagy – a létesítmény egészének összetettsége következtében az átalakítási intézkedések lehetetlensége esetén – a létesítmény üzemeltetésének leállítására köteleznek, és az ítéletet hozó bíróság a nemzeti jogszabályoknak az ezen ország legfelsőbb bírósága általi értelmezése alapján az erőműnek a telephelye szerinti tagállamban kiadott, érvényes üzemeltetési engedélyét nem veheti figyelembe, annak ellenére, hogy megfelelő birtokháborítás abbahagyása iránti kereset keretében belföldi létesítményengedélyt figyelembe venne, amelynek következtében a belföldön engedélyezett létesítménnyel szemben nem kerülne sor birtokháborítás abbahagyására kötelező ítélet meghozatalára?

- b) Úgy kell-e értelmezni az EK-Szerződésben rögzített igazolási okokat, hogy a tagállam joga alapján érvényesített, belföldi és külföldi létesítményengedélyek közötti különbségtétel arra a megfontolásra tekintettel mindenképpen elfogadhatatlan, amely csak a belföldi nemzetgazdaság védelemben részesítésére irányul, a külföldi nemzetgazdaság védelmére azonban nem, mivel ez tisztán gazdasági okot jelent, amely az alapvető szabadságok keretében nem részesül védendő okkénti elismerésben?

- c) Úgy kell-e értelmezni az EK-Szerződésben rögzített igazolási okokat és az ezeknek megfelelő arányosság elvét, hogy a valamely tagállam joga alapján érvényesített általános jellegű különbségtétel belföldi és külföldi létesítményengedélyek között mindenesetre azért elfogadhatatlan, mert a telephelye szerinti tagállamban engedélyezett létesítmény üzemeltetését egy másik tagállam nemzeti bíróságának az adott egyedi esetben a létesítmény üzemeltetésének a közrendre, a közbiztonságra vagy a közegészségre, vagy egyéb elismert, közérdeken alapuló kényszerítő okokra gyakorolt tényleges veszélyei alapján kell elbírálnia?

- d) Az igazolási okok keretében vizsgálendő arányosság elvére tekintettel mindenképpen ugyanúgy kell-e kezelniük egy tagállam bíróságainak a létesítmény telephelye szerinti tagállamban kiadott üzemeltetési engedélyét, mint a belföldi üzemeltetési engedélyeket, ha a telephely szerinti tagállamban kiadott létesítményengedély jogi szempontból lényegében egyenértékű a belföldi létesítményengedélyekkel?

 - e) A fenti kérdések elbírálása során szerepet játszik-e az a tény, hogy a telephelye szerinti tagállamban engedélyezett létesítmény esetében atomerőműről van szó, ha a másik tagállamban, amelyben az atomerőmű által okozott várható környezeti ártalmak ellen birtokháborítás abbahagyása iránti kereset van folyamatban, önmagában ilyen típusú létesítményeket nem lehet üzemeltetni, jöllehet ott más nukleáris létesítményeket üzemeltetnek?

 - f) Kötelesek-e a tagállami bíróságok, amelyek előtt ilyen birtokháborítás abbahagyása iránti kereset van folyamatban, a nemzeti jog 1.a) pontban megjelölt értelmezésének az EK 28. cikkbe ütközése esetén a nemzeti jogot a közösségi joggal összhangban úgy értelmezni, hogy a »hatóságilag engedélyezett létesítmény« kifejezés alá mind belföldi, mind más tagállamok hatóságai által kiadott külföldi létesítményengedélyek besorolhatók?
- 2) a) Összeegyeztethető-e az EK 43. cikkben foglalt, valamely tagállam állampolgárainak egy másik tagállam területén történő szabad letelepedésére vonatkozó minden korlátozás tilalmával, ha egy vállalkozást, amely egy tagállamban e tagállam jogrendjével és a közösségi jog vonatkozó rendelkezéseivel összhangban atomerőművet üzemeltet, egy szomszédos tagállam bírósága által hozott – a [44/2001 rendelet] alapján minden tagállamban végrehajtható – birtokháborítás abbahagyására kötelező ítélettel az ezen erőmű által okozott lehetséges környezeti ártalmak miatt az erőmű másik tagállam műszaki

előírásainak megfelelő átalakítására vagy – a létesítmény egészének összetettsége következtében az átalakítási intézkedések lehetetlensége esetén – a létesítmény üzemeltetésének leállítására köteleznek, és a szomszédos tagállam ezen bírósága a nemzeti jogszabályoknak ezen ország legfelsőbb bírósága általi értelmezése alapján az erőműnek a telephelye szerinti tagállamban szerzett, érvényes üzemeltetési engedélyét nem veheti figyelembe, annak ellenére, hogy megfelelő birtokháborítás abbahagyása iránti kereset keretében belföldi létesítményengedélyt figyelembe venne, amelynek következtében a belföldön engedélyezett létesítménnyel szemben nem kerülne sor birtokháborítás abbahagyására kötelező ítélet meghozatalára?

- b) Úgy kell-e értelmezni a letelepedés szabadságának korlátozását igazoló okokat, hogy a tagállam joga alapján érvényesített, belföldi és külföldi létesítményengedélyek közötti különbségtétel arra a megfontolásra tekintettel mindenképpen elfogadhatatlan, amely csak a belföldi nemzetgazdaság védelemben részesítésére irányul, a külföldi nemzetgazdaság védelmére azonban nem, mivel ez tisztán gazdasági okot jelent, amely az alapvető szabadságok keretében nem részesül védendő okkénti elismerésben?

- c) Úgy kell-e értelmezni az EK-Szerződésben a letelepedés szabadságának korlátozására vonatkozóan megállapított igazolási okokat és különösen az arányosság elvét, hogy a valamely tagállam joga alapján érvényesített általános jellegű különbségtétel belföldi és külföldi létesítményengedélyek között mindenesetre azért elfogadhatatlan, mert a telephelye szerinti tagállamban engedélyezett létesítmény üzemeltetését egy másik tagállam nemzeti bíróságának az adott egyedi esetben a létesítmény üzemeltetésének a közrendre, a közbiztonságra vagy a közegészségre vagy egyéb elismert, közérdeken alapuló kényszerítő okokra gyakorolt tényleges veszélyei alapján kell elbírálnia?

- d) A letelepedési szabadságba történő beavatkozások igazolása keretében vizsgálandó arányosság elvére tekintettel mindenesetre ugyanúgy kell-e kezelniük

egy tagállam bíróságainak a létesítmény telephelye szerinti tagállamban kiadott üzemeltetési engedélyét, mint a belföldi üzemeltetési engedélyeket, ha a telephely szerinti tagállamban kiadott létesítményengedély jogi szempontból lényegében egyenértékű a belföldi létesítményengedélyekkel?

- e) A fenti kérdés elbírálása során a letelepedési szabadság keretében is szerepet játszik-e a tény, hogy a telephelye szerinti tagállamban engedélyezett létesítmény esetében atomeróműről van szó, ha a másik tagállamban, amelyben az atomerómű ellen az általa okozott várható környezeti ártalmak miatt birtokháborítás abbahagyása iránti kereset van folyamatban, önmagában ilyen típusú létesítményeket nem lehet üzemeltetni, jöllehet ott más nukleáris létesítményeket üzemeltetnek?

- f) Kötelesek-e a tagállam bíróságai, amelyek előtt ilyen birtokháborítás abbahagyása iránti kereset van folyamatban, a nemzeti jog fenti második kérdés a) pontjában megjelölt értelmezésének az EK 43. cikkbe ütközése esetén a nemzeti jogot a közösségi joggal összhangban úgy értelmezni, hogy a »hatóságilag engedélyezett létesítmény« kifejezés alá mind belföldi, mind más tagállamok hatóságai által kiadott külföldi létesítményengedélyek besorolhatók?

- 3) a) Az EK 12. cikk alapján tilos, állampolgárság alapján történő közvetett hátrányos megkülönböztetést jelent-e, ha valamely tagállam bíróságai üzemi létesítmények belföldi hatóságok általi engedélyezését az e létesítmények ellen magánszemélyek által indított birtokháborítás abbahagyása iránti kereset keretében tekintetbe veszik, azzal a következménnyel, hogy a birtokháborítás abbahagyására vagy a létesítmény üzemeltetésének [a belföldi műszaki előírásoknak megfelelő] átalakítására való kötelezés kizárt, míg ezek a bíróságok a más tagállamokban található létesítményeknek az e tagállamok hatóságai által kiadott engedélyét ilyen jellegű, birtokháborítás abbahagyása iránti keresetek keretében nem veszik tekintetbe?

- b) Az EK-Szerződés hatálya alá tartozik-e az ilyen hátrányos megkülönböztetés, mivel a megfelelő létesítményeket üzemeltető vállalkozásoknak valamely tagállamban történő letelepedésére vonatkozó jogi feltételeket, valamint azokat a jogi feltételeket érinti, amelyek között e vállalkozások áramot termelnek, és azt más tagállamokba szállítják, és így legalább közvetett összefüggésben áll az alapvető szabadságok megvalósításával?

- c) Indokolható-e az ilyen hátrányos megkülönböztetés objektív okokkal, amennyiben a tagállam érintett bíróságai a telephely szerinti tagállamban történt engedélyezés alapjául szolgáló tényállás tekintetében egyedi vizsgálatot nem végeznek? Nem felelne-e meg az arányosság elvének a telephely szerinti tagállamban kiadott külföldi engedély másik tagállam bíróságai által legalább azzal a feltétellel történő tekintetbe vétele, hogy ezek jogi szempontból lényegében a belföldi létesítményengedéllyel egyenértékűek?

- d) Kötelesek-e a tagállam bíróságai, amelyek előtt megfelelő birtokháborítás abbahagyása iránti kereset van folyamatban, a nemzeti jog fenti harmadik kérdés a) pontjában megjelölt értelmezésének az EK 12. cikkbe ütközése esetén a nemzeti jogot a közösségi joggal összhangban úgy értelmezni, hogy a »hatóságilag engedélyezett létesítmény« kifejezés alá mind belföldi, mind más tagállamok hatóságai által kiadott külföldi létesítményengedélyek besorolhatók?

- 4) a) Érvényes-e az EK 10. cikkben rögzített, a közösségi jog alkalmazási körében történő jóhiszemű együttműködés elve a tagállamok egymás közötti viszonyában is?

- b) A jóhiszemű együttműködés ezen elvéből az következik-e, hogy a tagállamok egymás hatósági tevékenységeit nem nehezíthetik vagy hiúsíthatják meg, és érvényes-e ez különösen nukleáris létesítményeknek a területükön történő tervezéséről, megépítéséről és üzemeltetéséről hozott döntéseikre?
- c) Kötelesek-e a tagállam bíróságai, amelyek előtt megfelelő birtokháborítás abbahagyása iránti kereset van folyamatban, a nemzeti jog fenti negyedik kérdés a) pontjában megjelölt értelmezésének az EK 10. cikkbe ütközése esetén a nemzeti jogot a közösségi joggal összhangban úgy értelmezni, hogy a »hatóságilag engedélyezett létesítmény« kifejezés alá mind belföldi, mind más tagállamok hatóságai által kiadott külföldi létesítményengedélyek besorolhatók?”

Előzetes megjegyzések

55 Az osztrák kormány szerint a kérdést előterjesztő bíróság nem helyesen mutatta be az ABGB 364a. §-át. Az ítélezési gyakorlat szerint ugyanis az Ausztriában kiadott engedélyek is ki vannak zárva e rendelkezés hatálya alól, amennyiben a kiadásukhoz vezető eljárásban a szomszéd nem nyert félként elismerést, vagy annak során birtokháborítás, vagy az életet vagy egészséget fenyegető súlyos veszélyek álltak fenn. A kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott eltérő bánásmód tehát nem bizonyított.

56 A Land Oberösterreich előadja, hogy ellentétben azzal, ami az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, az ABGB 364a. §-ában található „hatóságilag engedélyezett létesítmény” kifejezés alkalmazható más állam hatóságai által kiadott engedélyre is. Ez volna a helyzet, ha a környezeti ártalom a nemzetközi jog által engedélyezett, ha a telephelye szerinti államban érvényes engedélyezési feltételek egyenértékűek a belföldön előírtakkal, és a fenyegetett ingatlan tulajdonosa félként részt vehetett

az engedélyezési eljárásban. Márpedig a jelen esetben tény, hogy atomerőművet az osztrák jog szerint nem lehet engedélyezni, hogy a ČEZ számára kiadott engedély sem a jelenleg hatályos műszaki előírásoknak, és eljárási követelményeknek nem felel meg, és hogy a Land Oberösterreich nem tudott részt venni az érintett engedélyezési eljárásban.

57

E tekintetben fontos emlékeztetni arra, hogy a Bíróságnak nem az a feladata, hogy értelmezze a nemzeti jogszabályokat, mivel az ilyen értelmezés a nemzeti bíróságok kizárólagos hatáskörébe tartozik. A Bíróságnak, amikor valamely nemzeti bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordul hozzá, tartania kell magát a nemzeti jognak az említett bíróság által elé terjesztett értelmezéséhez (ebben az értelemben lásd többek között a C-360/06. sz. Heinrich Bauer Verlag ügyben 2008. október 2-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-7333. o.] 15. pontját és a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Előzetes megfontolások

58

Amint az az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések szövegéből kitűnik, a kérdést előterjesztő bíróság azon előfeltevésből kiindulva fogalmazta meg azokat, hogy az általa esetlegesen meghozható határozatot, amely a temelini atomerőmű átalakítására, sőt az átalakítási intézkedések lehetetlensége esetén annak üzemeltetése leállítására kötelezheti a ČEZ-t, úgy kell elismerni minden tagállamban, mint a 44/2001 rendelet rendelkezéseinek megfelelően hozott határozatokat.

59 A cseh kormány észrevételeiben két kifogást fogalmaz meg ezen előfeltevéssel szemben.

60 Elsősorban, magát a 44/2001 rendelet rendelkezéseinek alkalmazhatóságát vitatja a meghozandó bírósági határozat tekintetében. Az említett rendelet 66. cikkének (1) bekezdése ugyanis szerinte főszabály szerint kizárja ezt az alkalmazhatóságot olyan eljárások esetében, amelyeket, mint az alapügyben szereplő keresetet, e rendelet hatálybalépését megelőzően indítottak. A jelen ügyben továbbá az ugyanezen cikk (2) bekezdése által e tekintetben előírt két kivétel egyike sem alkalmazható. Egyrészt ugyanis, az alapkeresetet nem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról szóló 1968. szeptember 27-i egyezménynek (HL 1972. L 299., 32. o.) a két érintett állam viszonylatában történő hatálybalépését követően indították, mivel a Cseh Köztársaság annak nem volt részese az említett kereset benyújtásakor. Másrészt, a jelen ügyben az osztrák bíróságok joghatósága nem az említett rendelet II. fejezetében szereplőknek megfelelő joghatósági szabályokból ered, hanem egy tisztán belső jogi, az alapeljárás felperesének lakóhelyén alapuló joghatósági szabályból.

61 A cseh kormány másodsorban arra hivatkozik, hogy még abban az esetben is, ha a 44/2001 rendelet rendelkezései alkalmazhatók volnának, e rendelet 34. cikkének 1. pontja, mely szerint a határozat nem ismerhető el, amennyiben az ilyen elismerés nyilvánvalóan ellentétes annak a tagállamnak a közrendjével, ahol az elismerést kéri, a jelen ügyben alkalmazandó volna a cseh bíróságok előtt.

62 A kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdésekre az alábbiakban adandó válasza tekintettel azonban sem a cseh kormány által emelt ezen kifogások, sem általánosságban, a 44/2001 rendelet rendelkezéseinek értelmezése tárgyában nem kell határozni.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatóságáról

- 63 A Land Oberösterreich álláspontja szerint az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések két okból elfogadhatatlanok.
- 64 Egyrészt, az említett kérdések túlzott hosszúsága, valamint az azokban található számos érv és ténybeli elem lehetetlenné teszi az egyértelmű válaszadást.
- 65 E tekintetben azonban a Bíróság leszögezi, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolásában, valamint az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekben található ténybeli és jogi elemek olyan jellegűek, hogy lehetővé teszik a számára biztosított hatáskör gyakorlását.
- 66 A Land Oberösterreich másrészt azt állítja, hogy nincs elegendő kapcsolat az alapügyben fennálló helyzet és a közösségi jog között, így az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések hipotetikus jellegűek.
- 67 E tekintetben ki kell emelni, az a kérdés, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzet a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott közösségi rendelkezések hatálya alá tartozik-e, ezek értelmezéséhez kötődő érdemi kérdés, így a velük kapcsolatban esetlegesen felmerülő kételyek nincsenek kihatással az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatóságára.
- 68 Következésképpen az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az értelmezést igénylő közösségi rendelkezések megjelöléséről

- 69 Határozatában a kérdést előterjesztő bíróság kétségeit fejezi ki az ABGB 364a. §-ának a közösségi joggal való összeegyeztethetőségével kapcsolatban tekintettel arra, hogy egy ilyen rendelkezés eltérő bánásmódot alakít ki egyrészt az Ausztriában kiállított hatósági engedéllyel rendelkező létesítményt üzemeltető vállalkozások, amelyekkel szemben a szomszéd nem indíthat környezeti ártalmak megszüntetése iránti, adott esetben megelőző jellegű keresetet, másrészt pedig egy olyan vállalkozás között, mint a ČEZ, amely egy másik tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságai által kiadott engedéllyel rendelkező létesítményt, a jelen esetben atomerőművet üzemeltet, és akivel szemben ilyen megszüntetés iránti kereset indítható.
- 70 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság konkrétabban az EK-Szerződés négy olyan rendelkezését jelöli meg, amelyekkel álláspontja szerint ellentétes lehet az ilyen eltérő bánásmód, azaz az EK 10., EK 12., EK 28. és EK 43. cikket.

A Bíróság elé terjesztett észrevételek

- 71 Fenntartva az EK-Szerződés négy fent említett cikkével kapcsolatban egyébként képviselt álláspontjukat, a ČEZ, a cseh, a francia és a lengyel kormány, valamint a Bizottság arra hivatkozik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által felvetett problémák tekintetében az EAK-Szerződés egyes rendelkezései és az azok alapján elfogadott szabályozások relevánsak.
- 72 A Bizottság úgy véli, hogy az alapügyben szereplő eltérő bánásmód az EK 12. cikk alapján tiltott, és e tekintetben különösen arra hivatkozik, hogy az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés e cikkben foglalt tilalma olyan általános elvet jelent, amelynek az EAK-Szerződés keretében is érvényesülnie kell, vagy legalábbis, hogy az a körülmény, miszerint ez utóbbi Szerződés hatálya alá tartozó vállalkozásról van szó, amelletől szól, hogy arra alkalmazandó az EK 12. cikk. Az EAK 30–EAK 32. cikk,

valamint a 96/29 irányelv és az EAK 37. cikk különösen azt mutatják, hogy az alapügy szerinti helyzet az EAK-Szerződés körébe tartozik.

73 A tárgyaláson a Bizottság e tekintetben kiemelte különösen, hogy ha egy tagállam kizárja környezeti ártalmak megszüntetése iránti megelőző kereset elfogadhatóságát olyan esetben, amikor a birtokháborítás eredetét képező tevékenység hatósági engedéllyel rendelkezik, e tagállam nem engedélyezheti ilyen kereset indítását, ha a kérdéses tevékenység egy másik tagállamban bejegyzett, ott hatósági engedéllyel rendelkező atomerőmű tevékenysége. Ez az egyenlőtlen bánásmód ugyanis a Bizottság szerint nem igazolható, mivel, különösen, egy ilyen engedély megléte az EAK-Szerződésből levezetett jog alapján azt jelenti, hogy az ionizáló sugárzásból eredő sugárterhelés normál üzemmód szerinti határértékeinek betartását gondosan megvizsgálták, és folyamatosan ellenőrzik.

74 A cseh kormány szerint az alapügyben alkalmazandó az EAK 30–39. cikk, valamint a nukleáris biztonságról szóló egyezmény 7., 8. és 14. cikke. Az említett egyezmény 8. cikkének megfelelően kijelölt cseh nemzeti hatóság, a nukleáris biztonsági tanács által a temelíni atomerőmű üzemeltetésére kiadott engedély vizsgálata során az osztrák bíróságok nem vették figyelembe a fent említett rendelkezéseket, és különösen az e nemzeti hatóság számára biztosított jogköröket, valamint következőképpen az EAK 192. cikkét. E rendelkezések együttese többek között a kölcsönös bizalom kötelezettségét rója a tagállamokra az általuk kiadott engedélyek és elvégzett ellenőrzések tekintetében.

75 A ČEZ a tárgyaláson előadta, hogy egy osztrák bíróság számára az a tény, hogy egy cseh hatóság által kiadott engedélyt, vagy a temelíni atomerőmű biztonságát vizsgálja, sérti a Cseh Köztársaságnak a nukleáris biztonságról szóló egyezményben elismert joghatóságát, és nincs tekintettel sem ez utóbbi egyezményre, sem az EAK 192. cikkben foglalt hűség kötelezettségére.

- 76 A lengyel kormány álláspontja szerint az EAK 30–39. cikk, a 96/29 irányelv, különösen annak 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja, 13., 44. és 45. cikke, valamint a nukleáris biztonságról szóló egyezmény, különösen annak 7., 14. és 15. cikke, létrehozzák az ionizáló sugárzás kibocsátásának harmonizált standard minimum határértékét, amelyet minden atomerőmű köteles betartani annak érdekében, hogy üzemeltetési engedélyt kaphasson. Az említett rendelkezések előírják ezenkívül a biztonság rendszeres értékelését és ellenőrzését elemzés, felügyelet, próba és vizsgálat által, és mind a Bizottság számára helyszíni ellenőrzések és a vele közlendő felvilágosítások segítségével, mind a szomszédos tagállamok számára a felek közötti konzultáció és információcsere segítségével lehetővé teszik az atomerőművek tevékenységének értékelését. Ilyen körülmények között a kérdést előterjesztő bíróságnak annak ellenőrzésére kellene szorítkoznia, hogy a ČEZ rendelkezik-e a temelíni atomerőműre vonatkozó engedéllyel, ellenkező esetben sérti az EAK 192. cikket.
- 77 A szóbeli szakaszban beavatkozott francia kormány arra hivatkozott, hogy a jelen ügy keretében a Bíróság ítélkezési gyakorlatának fényében értelmezett EAK 30–EAK 32., EAK 33., EAK 35., EAK 37. és EAK 38. cikket kellene figyelembe venni, valamint a 96/29 irányelvet, amelyek célja kifejezetten az, hogy létrehozzák a lakosság védelmének keretét a nukleáris létesítményekkel járó veszélyekkel szemben.
- 78 Az említett kormány továbbá hangsúlyozza, hogy a Bizottság a csatlakozási folyamat során alapos ellenőrzést végzett a temelíni atomerőmű működési feltételeire vonatkozóan, melynek során annak üzemeltetését nem kérdőjelezte meg. Hivatkozik továbbá a jelen ítélet 47. és 48. pontjában említett, a Bizottság által végzett vizsgálatokra és az általa kiadott kedvező véleményre.
- 79 Ugyanezen kormány szerint az EAK-Szerződés által így létrehozott kerettel ellentétes, hogy valamely tagállam bírósága egy másik tagállamban üzemeltetett atomerőmű üzemeltetőjével szemben előírhassa az említett kerethez kapcsolódó szabályozásból eredő kötelezettségeknek megfelelően ezen atomerőmű átalakítását vagy tevékenységének leállítását.

80 A francia és a lengyel kormány továbbá a tárgyaláson kifejtette, hogy osztja a Bizottság azon álláspontját, miszerint az EK 12. cikkben kimondott, az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve általános elv, amely az EAK-Szerződés tárgykörében is alkalmazandó. E kormányok szerint a jelen esetben egy ilyen elv figyelmen kívül hagyását jelentené az ABGB 364a. §-ából eredő eltérő bánásmód azon atomerőművekkel szemben, amelyek nem az Osztrák Köztársaságban, hanem másik tagállamban, minimális közösségi harmonizáció tárgyát képező szabályok alapján kiadott engedéllyel rendelkeznek.

A Bíróság álláspontja

81 Az a tény, hogy valamely nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést bizonyos közösségi rendelkezésekre hivatkozva, formálisan fogalmazta meg, nem akadályozza annak, hogy a Bíróság megadja e bíróság számára a közösségi jog értelmezésének minden olyan elemét, amely szükséges az utóbbi előtt lévő ügy megítéléséhez, akár hivatkozott az ezekre a kérdéseinek megfogalmazásában, akár sem (lásd különösen a C-258/04. sz. Ioannidis-ügyben 2005. szeptember 15-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-8275. o.] 20. pontját és a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a C-152/03. sz., Ritter-Coulais ügyben 2006. február 21-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-1711. o.] 29. pontját és a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). E tekintetben a Bíróságnak kell a nemzeti bíróság által szolgáltatott információk összessége és különösen az előzetes döntéshozatalra utalás indokolása alapján meghatározni a közösségi jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a per tárgyára figyelemmel szükséges (lásd többek között a 35/86. sz. Tissier-ügyben 1986. március 20-án hozott ítélet [EBHT 1986., 1207. o.] 9. pontját).

82 A jelen ügyben előzetesen ki kell emelni, hogy az alapeljárás lényegében arra a kérdésre vonatkozik, folytatható-e egy atomerőmű üzemeltetésében álló ipari tevékenység, és adott esetben milyen műszaki feltételek írhatók elő egy ilyen erőmű számára egy másik tagállamban található ingatlanok tulajdonosai által ezen atomerőműből származó ionizáló sugárzás által okozott esetleges sugárterhelésük miatt állítólagosan elszenvedett környezeti ártalmakra vagy azok kockázatára tekintettel.

83 Márpedig az ilyen ipari tevékenység tárgyára tekintettel és jelentős mértékben az EAK-Szerződés hatálya alá tartozik, és tény, hogy ez utóbbi egyébként több olyan szabályt is tartalmaz, amely pontosan a lakosságnak és a környezetnek az ionizáló sugárzással szembeni védelmére vonatkozik.

84 Kiemelendő továbbá, hogy az EK 234. cikk és az EAK 150. cikk alapján a Bíróságot az EK- és EAK-Szerződés értelmezése tekintetében megillető hatáskör azonos természetű. Az a körülmény, hogy a kérdést előterjesztő bíróság formálisan az EK 234. cikk alapján fordult a Bírósághoz, és az EK-Szerződés rendelkezéseinek értelmezésére vonatkozó kérdéseket tett fel, nem akadályozza annak, hogy a Bíróság megadja e bíróság számára a közösségi jog értelmezésének minden olyan elemét, amely szükséges lehet az előtte folyamatban lévő ügy megítéléséhez, ideértve azt az esetet is, amikor a kérdések az EAK-Szerződés tárgykörébe tartoznak, és ennek következtében a Bíróságnak az EAK 150. cikk alapján őt megillető hatáskör alapján kell határoznia (e tekintetben lásd a 44/84. sz. Hurd-ügyben 1986. január 15-én hozott ítélet [EBHT 1986., 29. o.] 1. és 14. pontját).

85 Emlékeztetni kell továbbá arra, hogy az EK 305. cikk (2) bekezdése kifejezetten előírja, hogy az EK-Szerződés rendelkezései nem sérthetik az EAK-Szerződés rendelkezéseit.

86 A jelen ügyben úgy tűnik, az EAK-Szerződésben és az annak alapján elfogadott bizonyos aktusokban található különleges elvek és rendelkezések vizsgálata lehetővé teszi, amint az a továbbiakban kifejtésre kerül, a kérdést előterjesztő bíróságnak való válaszadást.

Az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvéről az EAK-Szerződés alkalmazási területén

Az említett elv létezéséről

- ⁸⁷ Emlékeztetni kell arra, hogy az EK 12. cikk, amelyre a harmadik kérdés hivatkozik, az EK-Szerződés alkalmazási területén tiltja az állampolgárság alapján történő bármely hátrányos megkülönböztetést.
- ⁸⁸ Az EAK-Szerződés nem tartalmaz az EK-Szerződés említett cikkének megfelelő kifejezett rendelkezést, azonban amint azt a Bíróság már igen korán hangsúlyozta, az EK 12. cikkben foglalt elv a Közösség „alapelvei” között szerepel, és a nemzeti elbánás szabálya annak egyik alapvető jogi rendelkezése (lásd többek között a 2/74. sz. Reyners-ügyben 1974. június 21-én hozott ítélet [EBHT 1974., 631. o.] 15. és 24. pontját).
- ⁸⁹ Az említett 12. cikk egyébként, amely tiltja az állampolgárság alapján történő bármely hátrányos megkülönböztetést, csak az egyenlőség általános elvének sajátos kifejeződése, amely maga is a közösségi jog alapelveinek egyike (lásd ebben az értelemben többek között a 810/79. sz. Überschär-ügyben 1980. október 8-án hozott ítélet [EBHT 1980., 2747. o.] 16. pontját és a C-224/00. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2002. március 19-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-2965. o.] 14. pontját).
- ⁹⁰ A fentiek alapján ellentétesnek tűnik mind a Szerződések célkitűzéseivel, mind azok rendszerével, hogy az EK-Szerződés alkalmazási körében az EK 12. cikk alapján tiltott, az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés megengedett maradjon az EAK-Szerződés alkalmazási területén.

- 91 Szintén el kell ismerni, hogy a közösségi jog alkalmazási körében az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetés tilalmának elve, bár azt kifejezetten csak az EK 12. cikk mondja ki, olyan általános elvet jelent, amelyet az EAK-Szerződés keretében is alkalmazni kell.

Az EAK-Szerződés alkalmazási területén az állampolgárságon alapuló eltérő bánásmód fennállásáról az alapügyben

- 92 Először is, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a letelepedés szabadsága tekintetében az állampolgárokkal és nem-állampolgárokkal szembeni egyenlő bánásmódra vonatkozó szabályok nemcsak a nyilvánvalóan az állampolgárság vagy a társaság székhelye alapján történő hátrányos megkülönböztetést tiltják, hanem a hátrányos megkülönböztetés minden olyan rejtett formáját is, amely a megkülönböztetés egyéb feltételeit alkalmazva ténylegesen ugyanarra az eredményre vezet (lásd többek között a C-330/91. sz. Commerzbank-ügyben 1993. július 13-án hozott ítélet [EBHT 1993., I-4017. o.] 14. pontját és a fent hivatkozott Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítélet 15. pontját).
- 93 E tekintetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az ABGB 364a. §-a szerint azon vállalkozással szemben, amely a hatáskörrel rendelkező osztrák hatóságok által kiadott engedéllyel rendelkező, osztrák területen található ipari létesítmény tulajdonosa, főszabály szerint nem indítható az ABGB 364. §-ának (2) bekezdésén alapuló, a szomszéd ingatlanoknak okozott környezeti ártalmak, vagy azok kockázatának megszüntetése iránti kereset. Ilyen esetben e létesítmény szomszéd ingatlanának tulajdonosa kizárólag kártérítés iránti keresetet indíthat az általa ténylegesen elszenvedett károk tekintetében, még akkor is, ha a kár olyan körülményekből ered, amelyeket hatósági engedélyezési eljárás során nem vettek figyelembe.
- 94 Az ABGB 364a. §-a így semmilyen különbséget nem tesz az ilyen engedéllyel rendelkező létesítményben kifejtett ipari tevékenység konkrét jellege alapján, sem pedig az engedélyezési eljárás során figyelembe vett körülmények alapján.

- 95 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy olyan vállalkozással szemben viszont, amely a ČEZ-hez hasonlóan egy másik tagállam területén található ipari létesítmény tulajdonosa, amely tagállamban az annak hatóságai által kiállított minden szükséges engedéllyel rendelkezik, anélkül indítható az ABGB 364. §-ának (2) bekezdésén alapuló, környezeti ártalmak megszüntetése iránti kereset, hogy az ABGB 364a. §-ában e tekintetben előírt kivételre hivatkozni lehetne.
- 96 Márpedig tény, hogy azok a vállalkozások, amelyek az Osztrák Köztársaságtól eltérő tagállamban található létesítményt üzemeltetnek, általában ez utóbbi tagállamban székhellyel rendelkező vállalkozások.
- 97 Következésképpen az ABGB 364. §-ának (2) bekezdése és 364a. §-a által azon létesítményekkel szemben bevezetett eltérő bánásmód, amelyek az Osztrák Köztársaságtól eltérő tagállamban kiadott hatósági engedéllyel rendelkeznek, valójában ugyanazt eredményezi, mint az állampolgárságon alapuló eltérő bánásmód.
- 98 Másodsorban, miután bizonyítást nyert az állampolgárságon alapuló eltérő bánásmód megvalósulása, azt kell eldönteni, hogy az a jelen ügyben az EAK-Szerződés alkalmazási területén valósul-e meg.
- 99 E tekintetben, jóllehet nyilvánvalóan tény, hogy az EAK-Szerződés nem tartalmaz a nukleáris energiát termelő létesítményekre vonatkozó címet, az EAK-Szerződés „A fejlődés előmozdítása az atomenergia területén” című második címe tartalmazza az „Egészségvédelem” című III. fejezetet, amely célja a közegészség védelmének biztosítása a nukleáris ágazatban (lásd többek között a C-62/88. sz., Görögország kontra Tanács ügyben 1990. március 29-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-1527. o.] 17. pontját).

- 100 A Bíróság már több alkalommal megállapította, hogy az említett III. fejezet rendelkezéseit azok hatékony érvényesülése érdekében tágan kell értelmezni (lásd többek között a C-29/99. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 2002. december 10-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-11221. o.] 78. pontját). Ennek megfelelően, utalva arra, hogy az említett III. fejezet az EAK 2. cikk b) pontját hajtja végre, amely szerint a Közösség „a lakosság és a munkavállalók egészségének védelme érdekében egységes biztonsági előírásokat állapít meg, és gondoskodik azok alkalmazásáról”, a Bíróság kimondta többek között, hogy ez a védelem láthatóan nem érhető el az ionizáló sugárzás forrásainak ellenőrzése nélkül (lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Tanács ügyben hozott ítélet 76. pontját).
- 101 A fent hivatkozott Bizottság kontra Tanács ügyben hozott ítélet 72. pontjában a Bíróság, amelytől a nukleáris biztonságról szóló egyezmény megkötésére irányuló közösségi hatáskör hatályával kapcsolatban kértek állásfoglalást, megállapította, hogy a Közösség és a tagállamok megosztott hatáskörrel rendelkeznek az említett egyezmény 15. cikke értelmében a megfelelő lépések megtételére annak biztosítására, hogy valamennyi üzemállapotban az ésszerűen elérhető legalacsonyabb szinten tartsa a munkavállalók és a lakosság nukleáris létesítmény okozta sugárterhelését, és hogy egyetlen személyt se érjen az előírt nemzeti dóziskorlátokat meghaladó sugárdózis.
- 102 Ugyanezen Bizottság kontra Tanács ügyben hozott ítélet 82. pontjában a Bíróság arra is emlékeztetett, hogy korábbi ítélkezési gyakorlatából következően a közösségi hatáskörök meghatározásának céljából nem helyénvaló mesterségesen különbséget tenni a lakosság egészségének védelme és az ionizáló sugárforrások biztonsága között. A Bíróság ebből többek között azt a következtetést vonta le, hogy a Közösség bizonyos külső hatáskörrel is rendelkezik a nukleáris biztonságról szóló egyezmény 7., 14., és 16–19. cikkének hatálya alá tartozó területeken, amely cikkek az atomerőművek építésének és üzemeltetésének engedélyezési rendszerére, a biztonság értékelésére és ellenőrzésére, a veszélyhelyzetekre való felkészülésre, a helykiválasztásra, az atomerőmű tervezésére és építésére, valamint annak üzemeltetésére vonatkoznak.
- 103 Különösen, a nukleáris biztonságról szóló egyezmény 7. cikkével kapcsolatban a Bíróság kimondta, hogy bár az EAK-Szerződés nem biztosít hatáskört a Közösség számára nukleáris létesítmények építésének vagy üzemeltetésének engedélyezésére, ez utóbbi az EAK 30–EAK 32. cikk alapján az egészségvédelem érdekében szabályozási

hatáskörrel rendelkezik a tagállamok által alkalmazandó engedélyezési rendszer kialakítása tekintetében. Egy ilyen jogalkotási aktus ugyanis az EAK 30. cikkben említett alapvető előírásokat kiegészítő intézkedést jelent (a fent hivatkozott Bizottság kontra Tanács ügyben hozott ítélet 88. és 89. pontja).

104 A Bíróság egyébként az EAK 37. cikk értelmezése során – amely rendelkezés egy másik tagállam vizei, talaja vagy légtere radioaktív szennyeződésének lehetőségét megakadályozni hivatott rendelkezés – a Bíróság kimondta többek között, hogy az említett cikket akként kell értelmezni, hogy a radioaktív hulladék-ártalmatlanítási terv általános adatait az ártalmatlanításnak az érintett tagállam illetékes hatóságai általi engedélyezése előtt kell közölni a Bizottsággal. A Bíróság e tekintetben rámutatott a Bizottság által a szakértői csoporttal történő egyeztetést követően az érintett tagállamnak adandó iránymutatásai, valamint annak rendkívüli fontosságára, hogy azt ez utóbbi elmélyülten és olyan feltételek mellett tanulmányozhassa, amelyek az engedély megadása előtt a Bizottság javaslatainak figyelembevételét lehetővé teszik (a 187/87. sz., Land de Sarre és társai ügyben 1988. szeptember 22-én hozott ítélet [EBHT 1988., 5013. o.] 12. pontja, és a C-61/03. sz., Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben 2005. április 12-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-2477. o.] 39. pontja).

105 A fentiekből következik, hogy a nukleáris létesítmények építésére és működésére vonatkozó hatósági engedélyek megadása a lakosság egészségének az ionizáló sugárzásból származó veszélyekkel szembeni védelméhez kapcsolódó szempontok miatt az EAK-Szerződés alkalmazási területére tartozik.

106 Márpedig az alapkereset annak megállapítására irányul, hogy a temelini atomerőmű által okozott vagy a jövőbeli ionizáló sugárzás tényleges hatásai vagy azok veszélye az ezen atomerőmű részére kiadott engedélyek ellenére igazolják-e a ČEZ kötelezését az atomerőmű átalakítására esetleg bezárására az ilyen hatások vagy veszélyek megelőzése vagy mérséklése érdekében.

107 Következésképpen a jelen ítélet 97. pontjában említett eltérő bánásmód, az alapügyben szereplőhöz hasonló kereset esetében, az EAK-Szerződés alkalmazási területére tartozik.

Az igazolás meglétéről

108 A bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően, a jelen ítélet 107. pontjában tett megállapítás nem elegendő ahhoz a következtetéshez, hogy az említett nemzeti rendelkezések összeegyeztethetetlenek az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalmával az EAK-Szerződés alkalmazási területén. Azt is vizsgálni kell, hogy az Osztrák Köztársaságtól eltérő tagállamban található létesítmények számára kiadott engedélyek figyelembevételének kizárása az ABGB 364a. §-a alapján, és ez utóbbiakra kizárólag az ABGB 364. §-a (2) bekezdésének alkalmazása nem igazolható-e objektív, az állampolgárságtól független körülményekkel, és hogy ez az eltérő bánásmód ebben az esetben arányos-e a jogszerűen megvalósítani kívánt célkitűzéssel (lásd ebben az értelemben az EK 12. cikkel kapcsolatban a fent hivatkozott Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítélet 20. pontját, a C-164/07. sz. Wood-ügyben 2008. június 5-én hozott ítélet [EBHT 2008., 4143. o.] 13. pontját és a C-524/06. sz. Huber-ügyben 2008. december 16-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-9705. o.] 75. pontját).

109 Ami egyrészt az első és második előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés b) pontjából eredő kétséget illeti, elegendő annyit megjegyezni, hogy az osztrák jogalkotónak a hazai gazdasági szereplők érdekeinek más tagállamokbeli gazdasági szereplők érdekeinek kizárásával történő figyelembevételére irányuló szándéka nem fogadható el az alapügyben szereplő szabályozásból eredő eltérő bánásmód igazolásaként. Éppoly kevésbé, mint ahogy nem alkalmasak az áruk szabad mozgása vagy a szolgáltatásnyújtás szabadsága alapelvei korlátozásának igazolására sem (lásd többek között a C-120/95. sz. Decker-ügyben 1998. április 28-án hozott ítélet [EBHT 1998., I-1831. o.] 39. pontját és a C-158/96. sz. Kohll-ügyben 1998. április 28-án hozott ítélet [EBHT 1998., I-1931. o.] 41. pontját), tisztán gazdasági jellegű célkitűzések nem igazolhatják az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetést az EAK-Szerződés alkalmazási területén.

- 110 Másrészt, az élet vagy az egészség védelmére alapítható, a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott, vagy a környezet vagy a tulajdonjog védelmére alapítható, a Land Oberösterreich által hivatkozott igazolási okok szintén nem tűnnek olyan jellegűnek, hogy igazolhatnák az alapügyben szereplőhöz hasonló eltérő bánásmódot az osztrák hatóságok által az Ausztriában található ipari létesítmények részére kiadott, és egy másik tagállamban található atomerőmű részére ez utóbbi illetékes hatóságai által kiadott hatósági engedélyekkel szemben.
- 111 E tekintetben először is ki kell emelni, hogy, amint az az EAK-Szerződés preambuluma negyedik bekezdéséből kitűnik, annak aláírói arra törekedtek, „hogy a lakosság életét és egészségét fenyegető veszélyek kiküszöbölése érdekében megteremtsék a szükséges biztonsági feltételeket”. Az EAK 2. cikk b) pontja pedig kimondja, hogy feladatának teljesítése érdekében a Közösség az említett szerződés rendelkezései szerint „a lakosság és a munkavállalók egészségének védelme érdekében egységes biztonsági előírásokat állapít meg, és gondoskodik azok alkalmazásáról.”
- 112 E feltételek – amelyeket az EAK-Szerződés második címe III. fejezetét alkotó EAK 30.–EAK 39. cikk pontosít – célja, amint arra a Bíróság fentebb rámutatott, hogy biztosítsák a lakosság egészségének következetes és hatékony védelmét az ionizáló sugárzás veszélyeivel szemben, függetlenül annak forrásától, és az e sugárzásnak kitett személykategóriáktól (a C-70/88. sz., Parlament kontra Tanács ügyben 1991. október 4-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-4529. o.] 13. és 14. pontja).
- 113 Az EAK 30. és EAK 31. cikk előírja különösen, hogy a Közösségnek egy szakértőcsoport véleményének kikérését követően alapvető előírásokat kell megállapítania a lakosság egészségének az ionizáló sugárzásból eredő kockázatokkal szembeni védelmére vonatkozóan.
- 114 Amint az az EAK 33. cikk első bekezdéséből következik, a Közösség által így meghatározott alapvető előírások betartásának biztosítására valamennyi tagállam megfelelő törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseket köteles megállapítani. Ugyanezen cikk második bekezdése viszont hatáskört biztosít a Bizottság részére

megfelelő ajánlások elfogadására a tagállamokban az e területen alkalmazandó rendelkezések összehangolása érdekében. Amint arra a Bíróság rámutatott, ez az ajánlások elfogadására vonatkozó hatáskör többek között a nukleáris létesítmények tervezése és építése, valamint üzemeltetése tekintetében gyakorolható, miáltal biztosítható az alapvető előírások betartása. A tagállamok pedig az EAK 33. cikk harmadik bekezdése szerinti tájékoztatással kötelesek közreműködni ezen ajánlások kidolgozásában (a fent hivatkozott Bizottság kontra Tanács ügyben hozott ítélet 105. pontja).

- 115 Az említett alapvető előírásokat, amelyeket többek között a védekezés optimalizálásának elve kell, hogy vezérelje (lásd ebben az értelemben a C-376/90. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 1992. november 25-én hozott ítélet [EBHT 1992., I-6153. o.] 27. pontját), és amelyek a sugárvédelem terén a tudományos ismeretek fejlődésének figyelembevétele érdekében több alkalommal módosításra kerültek, a 96/29 irányelv határozza meg.
- 116 Amint az a jelen ítélet 23-34. pontjából következik, a 96/29 irányelv az engedélyezési, ellenőrzési, felügyeleti, és a radiológiai veszélyhelyzet esetén történő beavatkozási rendszerre vonatkozó rendelkezéseket is tartalmaz, amelyeket a tagállamoknak be kell vezetniük a lakosságot érő ionizáló sugárzás kockázatával járó tevékenységek tekintetében.
- 117 Másodszor kiemelendő, hogy az EAK-Szerződés által az egészségvédelem tekintetében kidolgozott jogi szabályozás nem korlátozódik az alapvető előírások megfogalmazására, hanem ezenkívül tartalmaz egy jelentős részt is e rendelkezések betartásának, valamint a levegő, a víz és a talaj radioaktivitásának ellenőrzésére vonatkozóan.
- 118 Az említett Szerződés Második címe III. fejezetének rendelkezései ugyanis szervezett egészet alkotnak, megfelelően széles hatáskört biztosítva a Bizottság részére a lakosságnak és a környezetnek a radioaktív szennyeződés veszélyeitől való megvédése érdekében (lásd a fent hivatkozott Land de Sarre és társai ügyben hozott ítélet 11. pontját, valamint a fent hivatkozott Bizottság kontra Tanács ügyben hozott ítélet 79. pontját).

- 119 Különösen ez a célja az EAK 35–EAK 38. cikknek, amelyek amint arra a Bíróság fentebb rámutatott, jelentős hatáskört biztosítanak a Bizottságnak (a fent hivatkozott Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben hozott ítélet 35. pontja).
- 120 Az EAK 35. cikk ennek megfelelően kötelezi a tagállamokat a levegő, a víz és a talaj radioaktivitásának állandó figyelemmel kíséréséhez, és az alapvető előírások betartásához szükséges létesítmények létrehozására.
- 121 A Bizottság ugyanezen EAK 35. cikk második bekezdése alapján ezekbe a létesítményekbe betekinthet működésük és hatékonyságuk megvizsgálása céljából. Az EAK 36. cikk továbbá kötelezi az illetékes hatóságokat, hogy az ellenőrzésekről szóló információkat rendszeresen közöljék a Bizottsággal annak érdekében, hogy ezen intézmény folyamatosan tisztában legyen az esetlegesen a lakosságra ható radioaktivitás szintjével.
- 122 Amint az a jelen ítélet 47. pontjából kitűnik, a Bizottság ennek megfelelően 2004-ben és 2005-ben az EAK 35. cikk alapján ellenőrzéseket végzett Temelínben.
- 123 Amint arra a Bizottság a jelen ítélet 104. pontjában emlékeztetett, az EAK 37. cikk egy másik tagállam vizei, talaja vagy légtere radioaktív szennyeződésének lehetőségét hivatott megakadályozni. E rendelkezés értelmében a radioaktív hulladék-ártalmatlanítási tervre vonatkozó általános adatokat azt megelőzően kell a Bizottság rendelkezésére bocsátani, hogy az érintett tagállam illetékes hatósága e hulladék ártalmatlanítását engedélyezné, annak érdekében, hogy az említett tagállamnak lehetősége legyen a Bizottság által a szakértőcsoport meghallgatását követően számára adható véleményt alaposan tanulmányozni, és olyan módon, hogy a Bizottság javaslatai az engedély megadása előtt figyelembe vehetők legyenek.

124 A Bíróság e tekintetben már kiemelte a Bizottság e területen betöltött szerepének fontosságát, amely egyedüliként rendelkezik áttekintéssel a nukleáris szektor tevékenységének alakulásáról a Közösség egész területére kiterjedően (a fent hivatkozott Land de Sarre és társai ügyben hozott ítélet 12. és 13. pontja).

125 Amint az a jelen ítélet 48. pontjában szerepel, a Bizottság az EAK 37. cikknek megfelelően, 2005. november 24-én véleményt adott ki, amelyben ezen intézmény megállapította, hogy a temelíni atomerőmű telephelyén végrehajtott módosításokból származó, bármilyen formájú radioaktív hulladék ártalmatlanítására vonatkozó terv végrehajtása sem rendes üzemi körülmények között, sem pedig az általános adatokban tekintetbe vett típusú és nagyságú baleset során nem okozhatja másik tagállam vizeinek, talajának vagy légtérének egészségügyi szempontból jelentős radioaktív szennyeződését.

126 Végül az EAK 38. cikk felhatalmazza a Bizottságot egyrészt arra, hogy a levegő, a víz és a talaj radioaktivitásának szintjére vonatkozóan ajánlásokat intézzon a tagállamokhoz, másrészt, hogy sürgős esetben irányelvet bocsásson ki, amelyben az érintett tagállam számára előírja az általa megállapított határidőn belül minden szükséges intézkedés megtételét az alapvető előírások túllépésének elkerülése és az előírások betartásának biztosítása érdekében. Ha e tagállam a Bizottság irányelvének a megállapított határidőn belül nem tesz eleget, a Bizottság vagy bármely érintett tagállam – az EAK 141. és EAK 142. cikktől eltérve – közvetlenül a Bírósághoz fordulhat.

127 Harmadszor emlékeztetni kell arra, hogy mind az Európai Atomenergia-közösség, mind annak tagállamai részesei a nukleáris biztonságról szóló egyezménynek, amelynek célja, annak 1. cikke ii. pontja értelmében különösen, „a nukleáris létesítményekben hatékony védelem létrehozása és fenntartása a potenciális radiológiai veszélyekkel szemben az egyéneknek, a társadalomnak és a környezetnek az ilyen létesítmények ionizáló sugárzásának káros hatásaitól történő megvédése érdekében”.

128 E tekintetben az említett egyezmény 15. cikke előírja, hogy minden Szerződő Fél megteszi a megfelelő lépéseket annak biztosítására, hogy valamennyi üzemállapotban az ésszerűen elérhető legalacsonyabb szinten tartsa a munkavállalók és a lakosság nukleáris létesítmény okozta sugárterhelését.

129 Az említett egyezmény preambuluma iii. pontjában továbbá megerősíti, hogy „a nukleáris biztonságért azok az államok felelősek, amelyek egy nukleáris létesítmény felett joghatósággal rendelkeznek”, míg ugyanezen egyezmény 7. cikkének (2) bekezdése alapján minden Szerződő Fél köteles jogalkotási és végrehajtási keretet létrehozni, többek között a nukleáris létesítményekre vonatkozó engedélyezési rendszer kialakítása, és az engedéllyel nem rendelkező nukleáris létesítmények működésének betiltása tekintetében, a nukleáris létesítmények hatósági vizsgálatának és értékelésének rendszere tekintetében az alkalmazandó szabályok és az engedélyek feltételei betartásának igazolása érdekében, valamint az alkalmazandó szabályok és az engedélyek feltételeinek betartatása céljából hozott intézkedések tekintetében.

130 Negyedszer emlékeztetni kell arra, hogy, amint azt a Bíróság a jelen ítélet 45. és 46. pontjában kiemelte, a tíz új tagállam Unióhoz való 2004-es csatlakozásával záruló tárgyalások keretében a Bizottság megvizsgálta ez utóbbiak területén lévő atomerőművek, köztük a temelíni atomerőmű nukleáris biztonságával kapcsolatos kérdéseket, ami közösségi ajánlások megfogalmazásához vezetett a reaktorok korszerűsítése céljából annak érdekében, hogy azok biztonságát az Unióban a hasonló reaktorokra vonatkozó biztonsági szintnek megfelelő szintre emeljék, amely ajánlások tényleges végrehajtását a Bizottság és a Tanács nyomon követte.

131 Szintén kiemelendő, hogy az EAK-Szerződés alapján bevezetett védelmi rendszer elégtelen működése esetén a tagállamok különböző lépéseket tehetnek az e tekintetben előírható átalakítások elérése érdekében.

- 132 Mindenekelőtt az EAK 32. cikk minden tagállamot feljogosít arra, hogy kérelmezze az EAK 30. és EAK 31. cikkben megállapított alapvető előírások felülvizsgálatát vagy kiegészítését, amit a Bizottság ilyen esetben köteles kérelmezni.
- 133 Továbbá az EAK 142. cikk értelmében bármely tagállam a Bírósághoz fordulhat, ha megítélése szerint egy másik tagállam az EAK-Szerződésből eredő valamely kötelezettségét nem teljesítette. Az EAK 38. cikk szerinti sürgős esetben közvetlenül a Bírósághoz lehet fordulni.
- 134 Végül az EAK 145–EAK 149. cikk, az EK-Szerződés megfelelő rendelkezéseinek mintájára a Bíróság által végezhető felülvizsgálati eljárásokról rendelkezik a Tanács, illetve a Bizottság jogi aktusainak jogszerűségét illetően, valamint abban az esetben, ha ezen intézmények valamelyike az EAK-Szerződést megsértve elmulasztja a döntéshozatalt.
- 135 Ilyen körülmények között megállapítandó, hogy amennyiben egy tagállam olyan belső jogszabályt alkotott, amely az ABGB 364a. §-ához hasonlóan megakadályozza – amint azt a kérdést előterjesztő bíróság kifejti – környezeti ártalmak megszüntetése iránti kereset indítását, ha a környezeti ártalmak vagy azok állítólagos kockázata hatósági engedéllyel rendelkező ipari létesítményből ered, az említett tagállam főszabály szerint nem zárhatja ki egy ilyen rendelkezés hatálya alól a más tagállamban található nukleáris létesítmények részére adott engedélyeket, arra hivatkozva, hogy e kizárást az élet, a közegészség, a környezet vagy a magántulajdon védelmére törekvés igazolja.
- 136 Ez a kizárás ugyanis teljes mértékben figyelmen kívül hagyja azt a tényt, hogy a közösségi szabályozási keret, amint az a jelen ítélet 111–134. pontjában bemutatásra került, és amelybe részben az ilyen engedélyek is beletartoznak, éppen e védelem biztosításához járul hozzá lényegesen. Az említett kizárás nem minősülhet szükségesnek az említett védelmi célkitűzés szempontjából, és ennek következtében nem tekinthető úgy, mint amely az arányosság követelményének megfelel.

A nemzeti jog közösségi joggal való összhangját biztosító értelmezésének kötelezettségéről

137 Amint az többek között az első kérdés f) pontjából, a második kérdés f) pontjából, a harmadik kérdés d) pontjából és a negyedik kérdés c) pontjából következik, a kérdést előterjesztő bíróság arra is választ keres, milyen következmények származhatnak abból, ha az alapügyben szereplő szabályozás nemzeti bíróságok általi jelen értelmezése esetlegesen nem áll összhangban a közösségi joggal.

138 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EK 10. cikkel kapcsolatos, de az EAK 192. cikk vonatkozásában éppúgy alkalmazandó állandó ítélkezési gyakorlat szerint az említett rendelkezések értelmében a tagállamok azon kötelezettsége, hogy a közösségi jogból eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítása érdekében megtegyék a megfelelő általános vagy különös intézkedéseket, a tagállam minden hatóságával szemben fennáll, ideértve hatáskörük keretei között az igazságügyi hatóságokat is. Ezért a nemzeti bíróságnak úgy kell értelmeznie az általa alkalmazandó belső jogot, hogy az a lehető legnagyobb mértékben összhangban legyen a közösségi jog követelményeivel. Ha a közösségi joggal összhangban álló alkalmazásra nincs lehetőség, a nemzeti bíróság köteles teljes egészében alkalmazni a közösségi jogot, és megvédeni az általa az egyének részére biztosított jogokat, szükség esetén mellőzve a nemzeti jog bármely rendelkezésének alkalmazását, amennyiben az az adott ügy körülményei között a közösségi joggal ellentétes eredményre vezetne (lásd többek között a 157/86. sz., Murphy és társai ügyben 1988. február 4-én hozott ítélet [EBHT 1988., 673. o.] 11. pontját, valamint a C-262/97. sz. Engelbrecht-ügyben 2000. szeptember 26-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-7321. o.] 38–40. pontját).

139 A fenti megfontolásokra tekintettel a feltett kérdésekre az a válasz adandó, hogy ellentétes az EAK-Szerződés alkalmazási területén az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvével az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan tagállami szabályozás, amely alapján a más tagállam területén található atomerőmű üzemeltetéséhez kért hatósági engedélyekkel rendelkező vállalkozással szemben lehetőség van az e létesítményből eredően a szomszéd ingatlanok tekintetében

bekövetkezett környezeti ártalmak vagy azok kockázatának megszüntetése iránti kereset indítására, míg az adott tagállam területén található és ottani hatósági engedéllyel rendelkező belföldi ipari létesítményt üzemeltető vállalkozással szemben ilyen kereset nem, hanem kizárólag a szomszéd ingatlanok kárainak megtérítése iránti kereset indítható.

- 140 Továbbá az a válasz adandó, hogy nemzeti bíróságnak úgy kell értelmeznie az általa alkalmazandó belső jogot, hogy az a lehető legnagyobb mértékben összhangban legyen a közösségi jog követelményeivel. Ha a közösségi joggal összhangban álló ilyen alkalmazásra nincs lehetőség, a nemzeti bíróság köteles teljes egészében alkalmazni a közösségi jogot, és megvédeni az általa az egyének részére biztosított jogokat, szükség esetén mellőzve a nemzeti jog bármely rendelkezésének alkalmazását, amennyiben az az adott ügy körülményei között a közösségi joggal ellentétes eredményre vezetne.

A költségekről

- 141 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) **Ellentétes az EAK-Szerződés alkalmazási területén az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvével az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan tagállami szabályozás, amely alapján a más tagállam területén található atomerőmű üzemeltetéséhez kért hatósági engedélyekkel rendelkező vállalkozással szemben lehetőség van az e létesítményből eredően a szomszéd ingatlanok tekintetében bekövetkezett környe-**

zeti ártalmak vagy azok kockázatának megszüntetése iránti kereset indítására, míg az adott tagállam területén található és ottani hatósági engedéllyel rendelkező belföldi ipari létesítményt üzemeltető vállalkozással szemben ilyen kereset nem, hanem kizárólag a szomszéd ingatlanok kárainak megtérítése iránti kereset indítható.

- 2) A nemzeti bíróságnak úgy kell értelmeznie az általa alkalmazandó belső jogot, hogy az a lehető legnagyobb mértékben összhangban legyen a közösségi jog követelményeivel. Ha a közösségi joggal összhangban álló ilyen alkalmazásra nincs lehetőség, a nemzeti bíróság köteles teljes egészében alkalmazni a közösségi jogot, és megvédeni azon jogokat, amelyeket ez utóbbi biztosít az egyének részére, szükség esetén mellőzve a nemzeti jog bármely rendelkezésének alkalmazását, amennyiben az az adott ügy körülményei között a közösségi joggal ellentétes eredményre vezetne.

Aláírások